

ЗВІТ

з моніторингу функціонування роздрібного ринку електричної енергії у I кварталі 2021 року

**Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних послуг**

ЗМІСТ

ЗМІСТ	1
ВСТУП	3
I. Роздрібний ринок електричної енергії	4
1.1. Постачання електричної енергії	4
1.1.1. Постачання електричної енергії за договором постачання споживачу (ПВЦ)	4
1.1.2. Постачання за договором постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг (ПУП)	6
1.1.3. Постачання за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» (ПОН)	8
1.2. Розподіл електричної енергії операторами систем розподілу (ОСР)	10
II. Роздрібні ціни на електричну енергію	13
III. Конкуренція	17
IV. Якість електропостачання	19

ТЕРМІНИ ТА СКОРОЧЕННЯ

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	НКРЕКП, Регулятор
Закон України «Про ринок електричної енергії»	Закон
Оператор системи розподілу	ОСР
Постачальник універсальної послуги	ПУП
Постачальник «останньої надії»	ПОН
Постачальник за вільними цінами	ПВЦ
Постачальник за нерегульованим тарифом (до реформування ринку електричної енергії)	ПНТ
Постачальники послуг комерційного обліку	ППКО
Оператор системи передачі, ПрАТ «НЕК «Укренерго»	ОСП
Кодекс комерційного обліку електричної енергії, затверджений постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 311	ККО
Правила роздрібного ринку електричної енергії, затвержені постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312	ПРРЕЕ

ВСТУП

Моніторинг ринку електричної енергії є одним із ключових завдань Регулятора відповідно до законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та «Про ринок електричної енергії», а також зобов'язань України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони.

На виконання вимог законодавства НКРЕКП підготовлено Звіт з моніторингу функціонування роздрібного ринку електричної енергії в I кварталі 2021 року (далі – Звіт з моніторингу).

Відповідно до Порядку здійснення Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, моніторингу ринків у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого постановою НКРЕКП від 14.09.2017 № 1120 (далі – Порядок), на основі показників, визначених у Порядку, даних, отриманих із форм звітності з моніторингу, затверджених постановою НКРЕКП від 29.03.2019 № 450 (зі змінами) та форм звітності щодо показників якості електропостачання¹, а також інформації, отриманої з офіційних вебсайтів операторів систем розподілу, Регулятор інформує про результати моніторингу функціонування роздрібного ринку електричної енергії у I кварталі 2021 року.

Результати моніторингу функціонування оптового ринку електричної енергії сформовані станом на дату оприлюднення Звіту з моніторингу.

¹ Постанови НКРЕКП від 12.06.2018 № 373 «Про затвердження Мінімальних вимог до якості обслуговування споживачів електричної енергії кол-центрами», від 12.06.2018 № 374 «Про затвердження форм звітності щодо показників якості електропостачання та інструкцій щодо їх заповнення», від 12.06.2018 № 375 «Про затвердження Порядку забезпечення стандартів якості електропостачання та надання компенсацій споживачам за їх недотримання».

I. Роздрібний ринок електричної енергії

Роздрібний ринок електричної енергії – система відносин, що виникають між споживачем електричної енергії та електропостачальником у процесі постачання електричної енергії, а також іншими учасниками ринку, які надають пов'язані з постачанням електричної енергії послуги.

Учасниками роздрібного ринку електричної енергії є:

- ✓ Електропостачальники;
- ✓ Оператор системи передачі;
- ✓ Оператори систем розподілу;
- ✓ Оператори малих систем розподілу;
- ✓ Споживачі (у тому числі основні споживачі та субспоживачі);
- ✓ Виробники електричної енергії (які підпадають під визначення розподіленої генерації).

1.1. Постачання електричної енергії

Відповідно до Закону постачання електричної енергії є конкурентним видом діяльності та здійснюється електропостачальниками на підставі ліцензії на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу, виданої НКРЕКП. Відповідно до положень Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу, затверджених постановою НКРЕКП від 27 грудня 2017 року № 1469, місцем провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу є територія України, крім постачання універсальної послуги та постачання «останньої надії», для яких місцем провадження господарської діяльності є територія, яка визначається відповідно до положень Закону.

Формування кінцевих цін електропостачальниками, що здійснюють продаж електричної енергії споживачам, не підлягає регулюванню, крім випадків, передбачених Законом щодо постачальника універсальних послуг та постачальника «останньої надії».

1.1.1. Постачання електричної енергії за договором про постачання споживачу (ПВЦ)

Постачання електричної енергії (ПВЦ) здійснюється на підставі договору про постачання електричної енергії споживачу, який розробляється електропостачальником на основі Примірного договору про постачання електричної енергії споживачу, форма якого затверджена НКРЕКП у складі ПРРЕЕ. Постачання електричної енергії за цим договором здійснюється за вільними цінами. Відмінність цього типу договору від інших типів договорів на постачання електричної енергії полягає в тому, що споживач та електропостачальник за домовленістю можуть будувати свої взаємовідносини шляхом доповнення і конкретизації змісту та умов договору, зміни окремих умов договору за взаємною згодою сторін, зокрема щодо вартості/ціни послуги, способу та порядку оплати, порядку обліку електричної енергії, порядку припинення та відновлення постачання електричної енергії тощо, на взаємовигідних умовах.

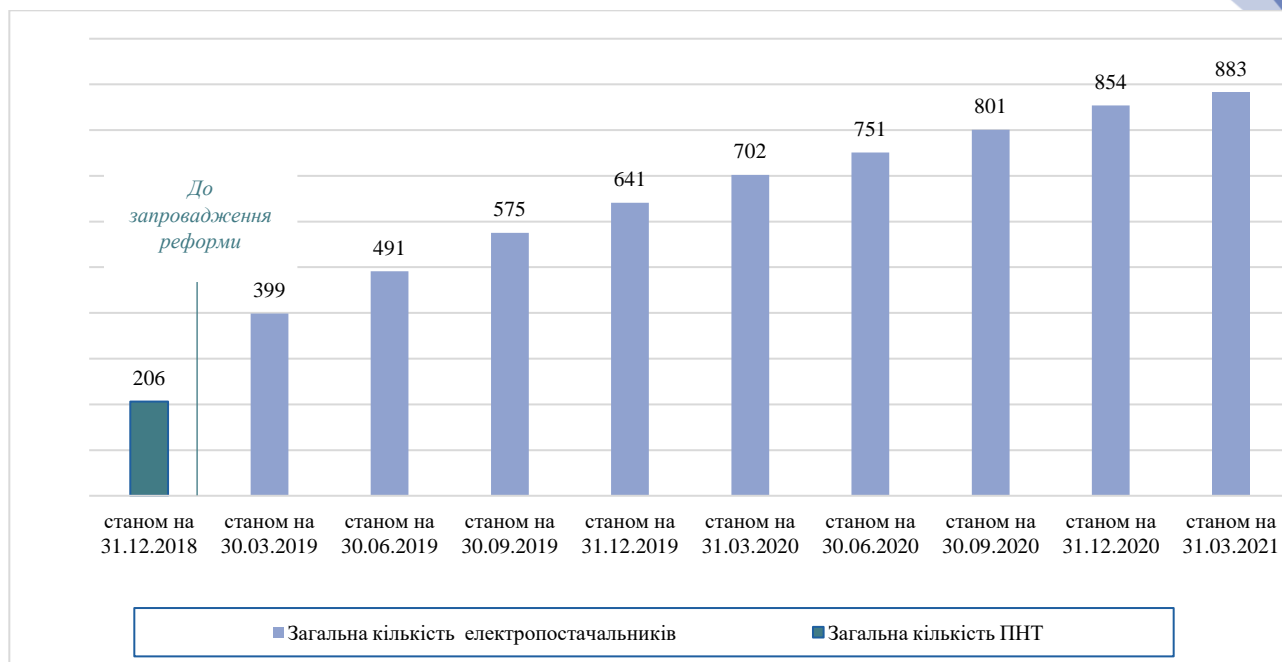

Рис. 1.1. Динаміка кількості електропостачальників протягом 2019 – 2021 рр.

З моменту лібералізації роздрібного сегмента ринку електричної енергії спостерігалось значне збільшення кількості електропостачальників. Протягом I кварталу 2021 року 40 суб'єктів господарювання отримали, 7 суб'єктів господарювання анулювали та 4 суб'єкти господарювання зупинили дію ліцензії на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу (рис. 1.1). При цьому активно здійснювали постачання електричної енергії споживачам 30 % електропостачальників, решта електропостачальників – здійснювали закупівлю електричної енергії виключно для власних господарських потреб, здійснювали закупівлю електричної енергії для перепродажу, не здійснювали діяльності на ринку електричної енергії.

Станом на кінець I кварталу 2021 року 338 суб'єктів господарювання одночасно мали ліцензію на постачання як електричної енергії, так і природного газу.

Структура укладених договорів про постачання електричної енергії споживачу постачальниками за вільними цінами станом на кінець I кварталу 2021 року (рис. 1.2):

- 19,5 % від загальної кількості договорів про постачання електричної енергії споживачу укладено з малими побутовими споживачами (у т. ч. з бюджетними установами – 5,2 %);
- 80,5 % від загальної кількості договорів про постачання електричної енергії споживачу укладено з іншими споживачами (з потужністю вище 50 кВт) (у т. ч. з бюджетними установами – 10,1 %).

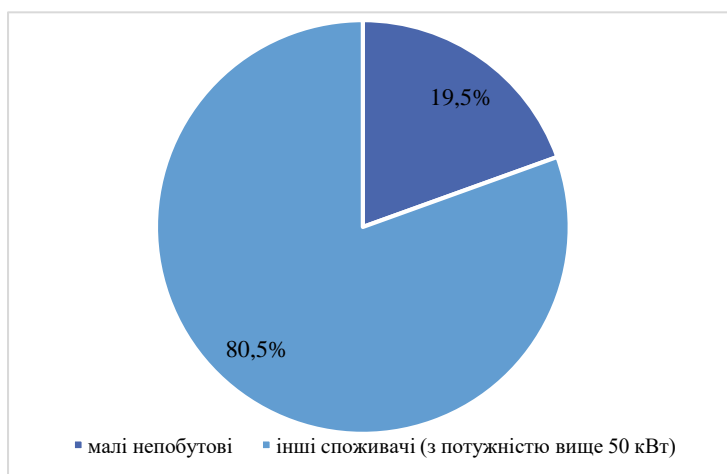
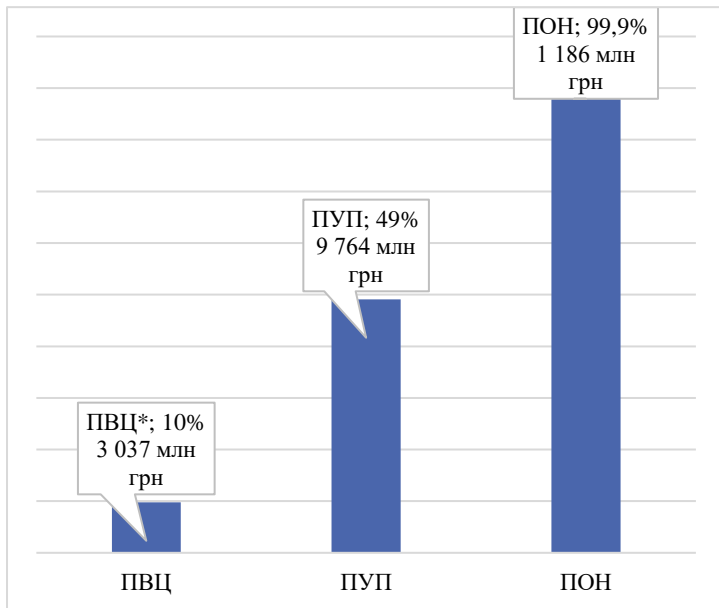

Рис. 1.2. Структура укладених договорів про постачання електричної енергії споживачу ПВЦ, %

Заборгованість споживачів за послуги з постачання електричної енергії протягом I кварталу 2021 року за договором постачання електричної енергії споживачу (на основі даних близько 620 компаній) становила **3 037 млн грн** (без ПДВ) або **10 % від загальної суми коштів**, нарахованої споживачам за фактично спожитий у I кварталі 2021 року обсяг електричної енергії (рис. 1.3).

Частка ПВЦ серед інших електропостачальників за обсягами постачання на кінець I кварталу 2021 року становила близько 55 % (рис. 1.4).

* заборгованість побутових споживачів

Рис. 1.3. Порівняння заборгованості споживачів перед ПВЦ, ПУП та ПОН за спожитий протягом I кв. 2021 р. обсяг електричної енергії

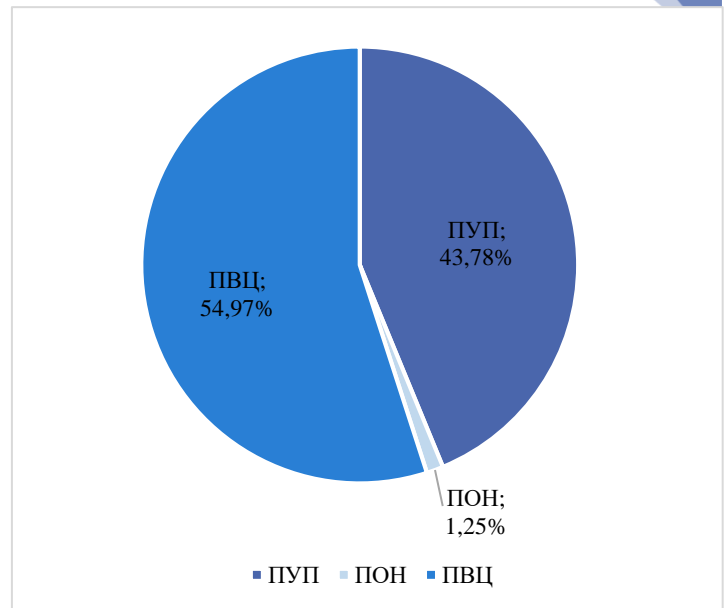

Рис. 1.4. Частка ПВЦ на роздрібному ринку електричної енергії, %

1.1.2. Постачання за договором постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг (ПУП)

Постачальник універсальної послуги – визначений відповідно до Закону електропостачальник, який виконує зобов'язання щодо надання універсальної послуги². Упродовж трьох років з 01 січня 2019 року функції постачальників універсальних послуг на закріплених територіях (області та місто Київ) виконують 25 електропостачальників, створених у результаті здійснення заходів з відокремлення ОСР відповідно до вимог пункту 13 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону.

Постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії на підставі договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, який розробляється ПУП на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, форма якого затверджена НКРЕКП у складі ПРРЕЕ. Особливістю цього типу договору є те, що сторони не можуть відступати від його змісту, але мають право конкретизувати його умови, які не суперечать законодавству. Це в першу чергу стосується питання визначення ціни на послуги постачальника універсальної послуги, оскільки ціни (тарифи) на універсальні послуги кожного ПУП до 31 грудня 2021 року встановлюються Регулятором у відповідності до вимог Закону.

На кінець I кварталу 2021 року загальна кількість укладених договорів про постачання електричної енергії постачальниками універсальних послуг становила **17 442 752** (рис. 1.5). Найбільша кількість укладених договорів у компаній: ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 8,7 % від загальної кількості укладених договорів; ПрАТ «Харківенергозбут» – 7,3 %; ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 7,0 %; ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» – 5,9 %; ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» – 5,9 %.

² Універсальна послуга – постачання електричної енергії побутовим та малим побутовим споживачам, що гарантує їхні права бути забезпеченими електричною енергією визначеної якості на умовах, визначених відповідно до Закону, на всій території України.

Рис. 1.5. Кількість укладених договорів про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, од.

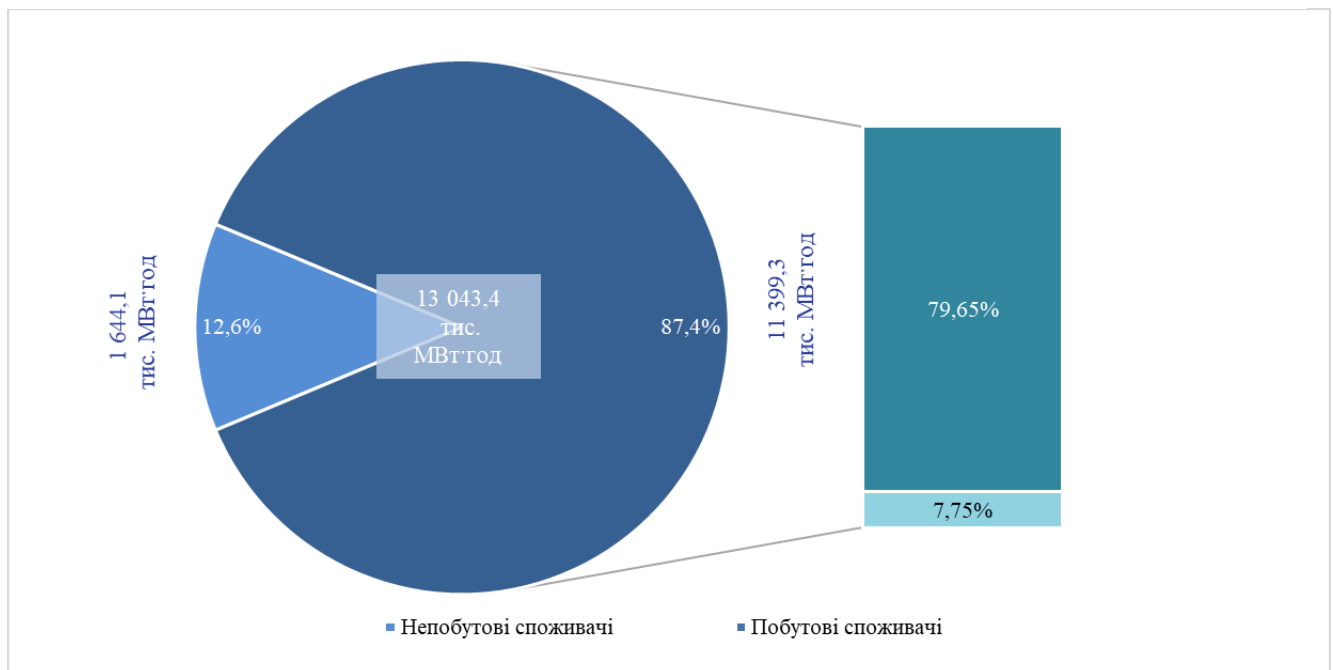

Рис. 1.6. Загальний обсяг споживання електричної енергії у ПУП, тис. МВт·год

Загальний обсяг споживання електричної енергії споживачами постачальників універсальних послуг протягом I кварталу 2021 року становив **13 043 тис. МВт·год** на загальну суму **24,1 млрд грн (без ПДВ)** (рис. 1.6). Найбільшу кількість електричної енергії споживали споживачі таких постачальників універсальних послуг: ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 10,7 % від загального обсягу споживання споживачами ПУП; ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 9,2 %; ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» – 8,6 %; ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» – 8,3 %; ПрАТ «Харківенергозбут» – 6,4 %.

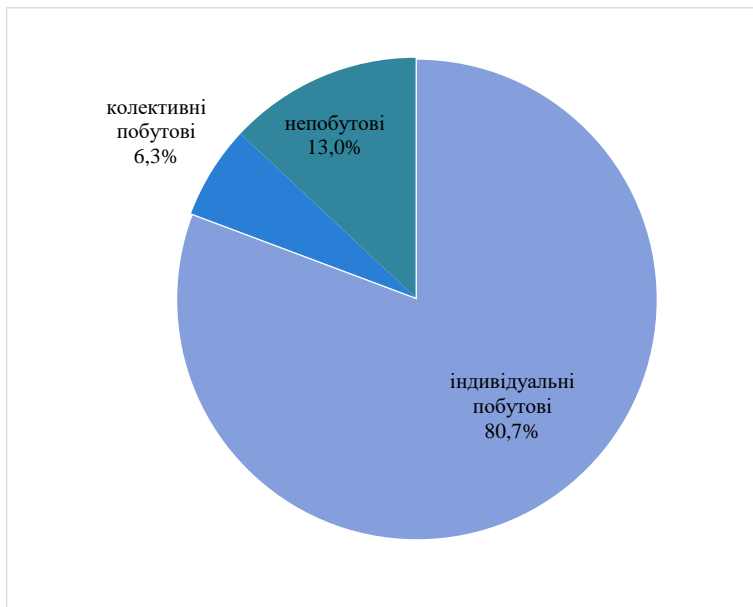

Рис. 1.7. Заборгованість споживачів ПУП за надану послугу

Обсяг споживання електричної енергії побутовими споживачами становив **11 399 тис. МВт·год** протягом I кварталу 2021 року, частка споживання індивідуальними споживачами становила 91,1 % та колективними споживачами – 8,9 % від загального обсягу споживання побутовими споживачами. Обсяг споживання електричної енергії непобутовими споживачами становив **1 644 тис. МВт·год** протягом I кварталу 2021 року, частка споживання бюджетними установами становила 10,1 % від загального обсягу споживання непобутовими споживачами.

Заборгованість споживачів перед ПУП за надану в першому кварталі 2021 року універсальну послугу становила **9 764 млн**

грн або **49 %** від нарахованої суми за спожитий у I кварталі 2021 року обсяг електричної енергії. Сума боргу індивідуальних побутових споживачів становила 7 881 млн грн, сума боргу колективних побутових споживачів – 611 млн грн, непобутових споживачів – 1 272 млн грн (у т. ч. бюджетних установ – 206 млн грн). Частка боржників за категоріями споживачів наведена на рис. 1.7.

Частка п'ятьох найбільших постачальників універсальних послуг (рис. 1.8):

- за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам становила – **43,4 %** (від загального обсягу постачання електричної енергії побутовим споживачам ПУП становила);
- за обсягом постачання електричної енергії непобутовим споживачам становила – **41,8 %** (від загального обсягу постачання електричної енергії непобутовим споживачам ПУП становила);
- за кількістю укладених договорів зі споживачами – **34,8 %** (від загальної кількості укладених договорів ПУП).

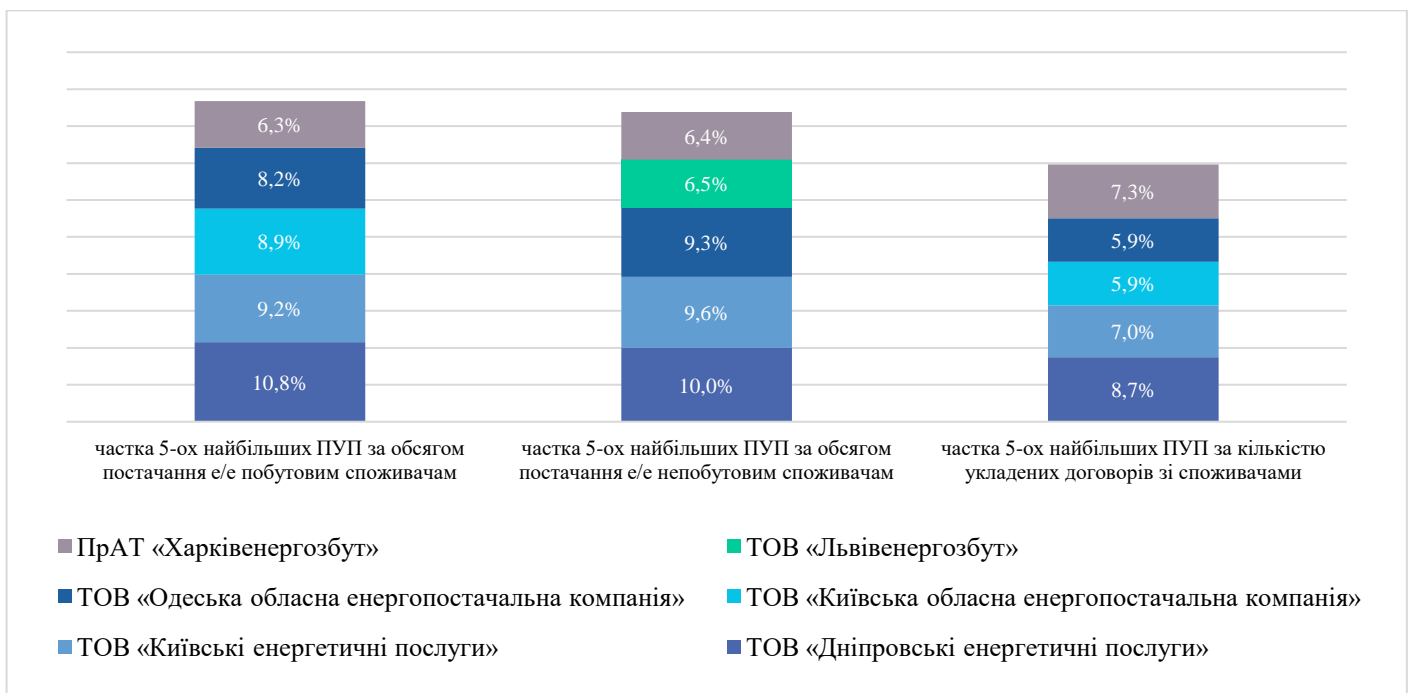

Рис. 1.8. Частка 5 найбільших ПУП за обсягами постачання та кількістю укладених договорів

1.1.3. Постачання за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» (ПОН)

Постачальник «останньої надії» – визначений відповідно до Закону електропостачальник, який за обставин, встановлених Законом, забезпечує безперебійне постачання електричної енергії споживачам на обмежений період часу. ПОН здійснює постачання електричної енергії на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», затвердженого ПРРЕЕ, та у випадках, передбачених Законом. Договір постачання електричної енергії між постачальником «останньої надії» і споживачем вважається укладеним з початку фактичного постачання електричної енергії такому споживачу. Постачальник «останньої надії» постачає електричну енергію споживачу протягом строку, що *не може перевищувати 90 днів*. Після завершення зазначеного строку постачальник «останньої надії» припиняє електропостачання споживачу.

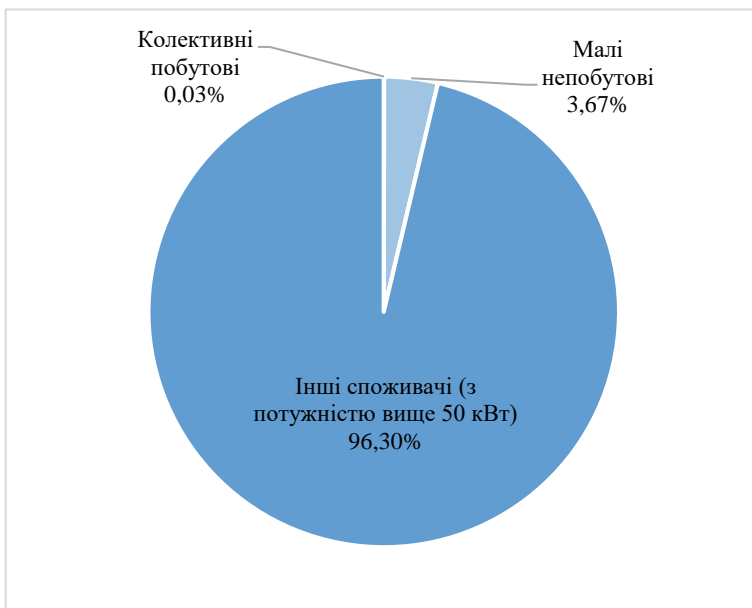

Рис. 1.9. Структура споживання споживачами ПОН за категоріями споживачів

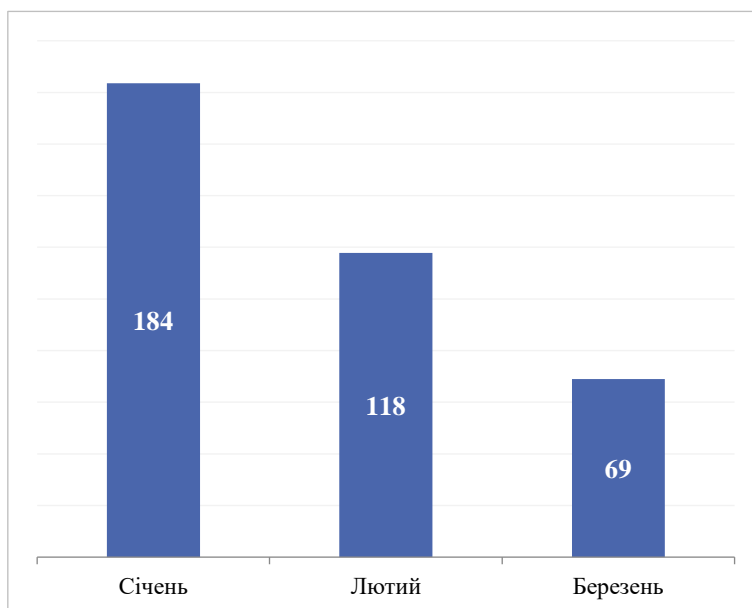

Рис. 1.10. Обсяг постачання електричної енергії за договором про постачання електричної енергії ПОН, тис. МВт-год

З метою забезпечення загального економічного інтересу в електроенергетичній галузі України, необхідного для задоволення інтересів громадян, суспільства і держави, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 1023-р *постачальником «останньої надії»* на період з 01 січня 2019 року до 31 грудня 2021 року визначено *Державне підприємство зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго»*.

Територія здійснення діяльності ДПЗД «Укрінтеренерго» як постачальника «останньої надії» – територія України, крім території, на якій органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження.

Станом на 01.01.2021 **кількість споживачів за договором ПОН** становила 4 571. Протягом I кварталу 2021 року кількість споживачів змінювалась та на 31 березня 2021 року становила **2 359** споживачів. При цьому основною причиною надання послуг з постачання електричної енергії споживачам постачальником «останньої надії» було необрання споживачем електропостачальника. У середньому тривалість постачання постачальником «останньої надії» у I кварталі 2021 року становила 58 днів.

Загальний обсяг постачання електричної енергії за договорами про постачання електричної енергії ПОН протягом

I квартал 2021 року становив близько **371 тис. МВт·год** (рис. 1.10) на загальну суму **1 187 млн грн (без ПДВ)**. Найбільшу частку у структурі споживання споживачами ПОН займають побутові споживачі з договірною потужністю вище 50 кВт (рис. 1.9).

За підсумками I кварталу 2021 року все ще спостерігається низький рівень платежів за послугу постачальника «останньої надії». Так, заборгованість споживачів, яким здійснювалося постачання електричної енергії за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», станом на кінець I кварталу 2021 року становила **3,0 млрд грн (без ПДВ)**.

1.2. Розподіл електричної енергії операторами систем розподілу (ОСР)

Оператор системи розподілу – юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності. ОСР надає послугу з розподілу електричної енергії на основі договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії. Споживач за власним вибором (крім постачання електричної енергії постачальниками універсальних послуг або «останньої надії») оплачує послугу з розподілу за тарифами, встановленими НКРЕКП, безпосередньо на рахунок ОСР або через електропостачальника. Такий вибір зазначається в договорі про постачання електричної енергії споживачу (обраній споживачем комерційній пропозиції). У звітному періоді діяльність з розподілу електричної енергії здійснювали **32 ОСР**. Найбільшу кількість договорів зі споживачами/користувачами про надання послуг з розподілу електричної енергії, як і в попередніх кварталах, укладено такими компаніями: АТ «ДТЕК Дніпровські електромережі» – 8,0 %; АТ «Харківобленерго» – 7,1 %; ПрАТ «ДТЕК Київські електромережі» – 7,0 %; АТ «ДТЕК Одеські електромережі» – 5,9 %; ПрАТ «ДТЕК Київські регіональні електромережі» – 5,7 % від загальної кількості укладених договорів (рис. 1.11).

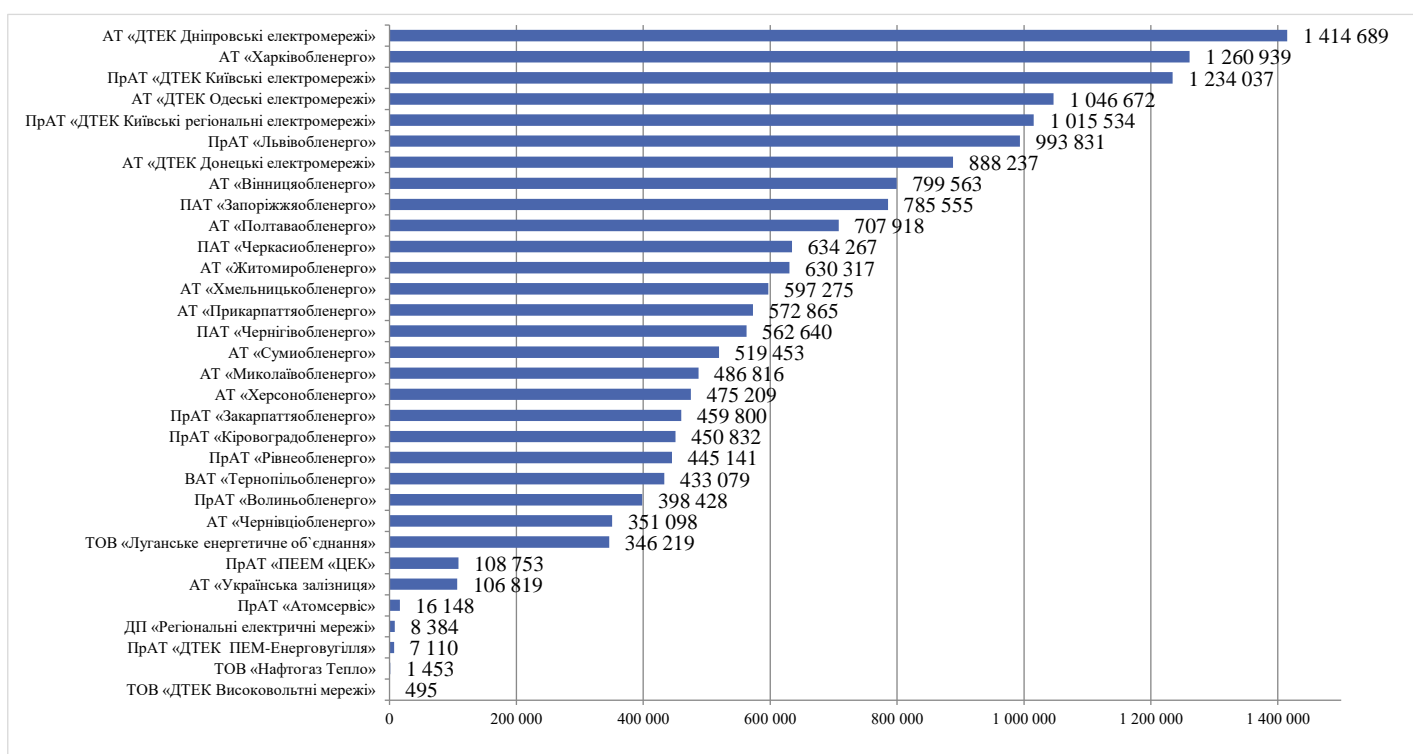

Рис. 1.11. Кількість укладених договорів про надання послуг з розподілу електричної енергії зі споживачами, од.

Найбільша кількість електропостачальників отримали доступ до електричних мереж ОСР таких компаній: ПрАТ «ДТЕК Київські регіональні електромережі», АТ «Харківобленерго», ПАТ «Запоріжжяобленерго», ПрАТ «ДТЕК Київські електромережі», АТ «ДТЕК Одеські електромережі» та АТ «Житомиробленерго» (рис. 1.12) шляхом укладення договорів електропостачальника про надання послуг з розподілу електричної енергії з відповідними ОСР.

Рис. 1.12. Кількість електропостачальників на території ліцензованої діяльності ОСР

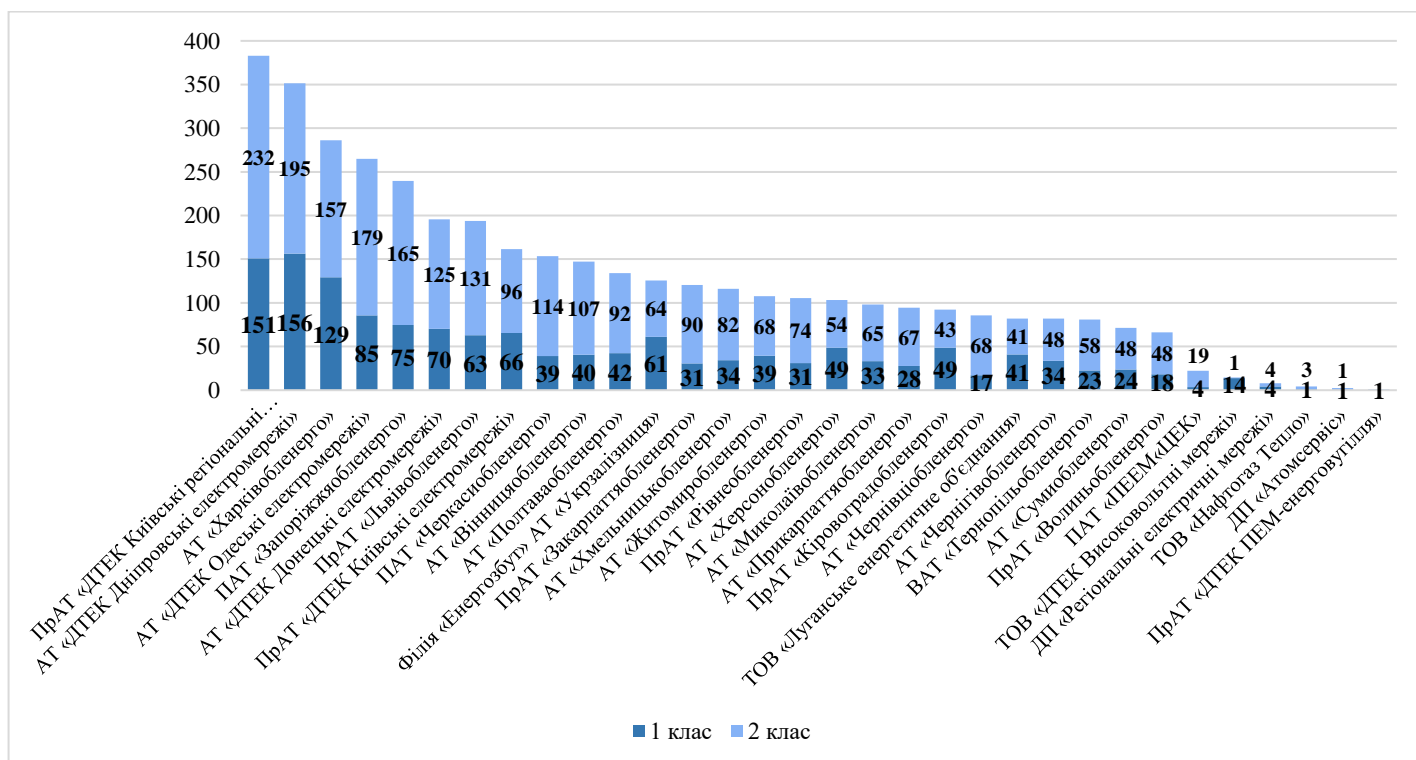

Рис. 1.13. Загальний обсяг втрат електричної енергії, тис. МВт·год

Загальний відпуску електричної енергії (розподілена електрична енергія)³ операторами систем розподілу протягом I кварталу 2021 року становив 31 577 тис. МВт·год (по 1 класу напруги – 8 907 тис. МВт·год, по 2 класу напруги – 22 670 тис. МВт·год). Втрати електричної енергії в системі розподілу електричної енергії по 1 та 2 класах напруги протягом I кварталу 2021 року становили 3 995 тис. МВт·год (рис. 1.13).

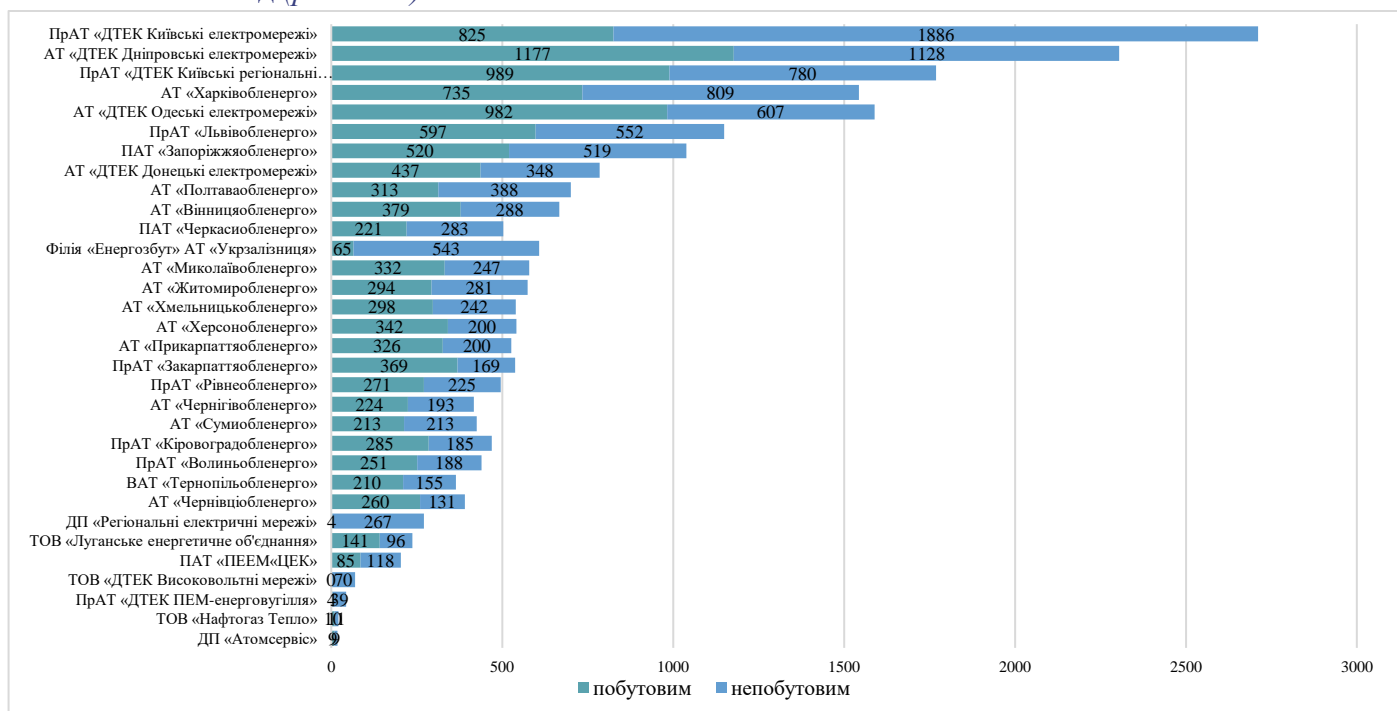

Рис. 1.14. Загальний обсяг розподіленої електричної енергії (корисний відпуск) по 2 класу напруги за категоріями споживачів, тис. МВт·год

Обсяг відпуску електричної енергії (розподілена електрична енергія) по 1 класу напруги споживачам⁴ протягом I кварталу 2021 року становив 8 907 тис. МВт·год, з нього 99,9 % розподілено непобутовим споживачам та 0,01 % – побутовим споживачам. Обсяг відпуску електричної енергії (розподілена електрична енергія) по 2 класу напруги споживачам протягом I кварталу 2021 року становив 22 537 тис. МВт·год, з нього 49,6 % розподілено побутовим споживачам, 50,4 % – непобутовим споживачам, (рис. 1.14).

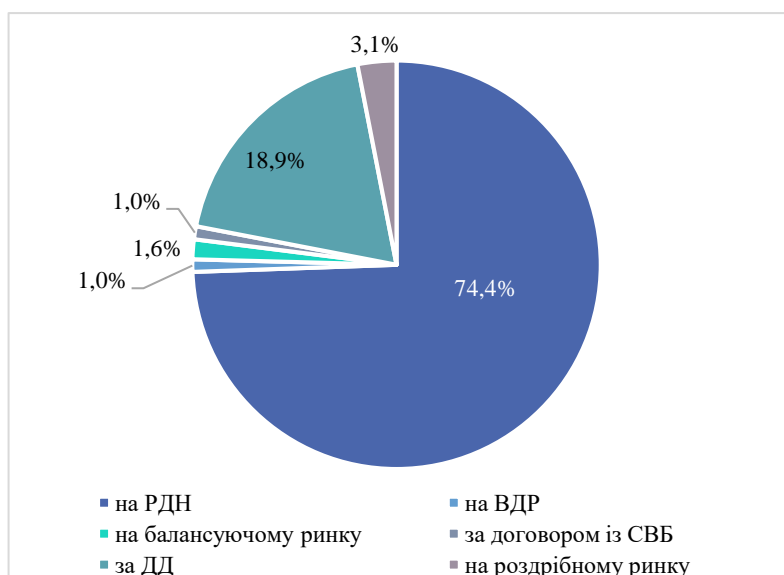

Рис. 1.15. Структура закупівлі електричної енергії ОСП

Обсяг розподіленої електричної енергії (корисний відпуск) по 2 класу для власних господарських потреб операторів систем розподілу протягом I кварталу 2021 року становив 132,7 тис. МВт·год та оператора системи передачі – 472 МВт·год. Варто зазначити, що 15 % обсягу відпуску електричної енергії споживачам транспортовано мережами основних споживачів.

Протягом I кварталу 2021 року з метою забезпечення діяльності операторів систем розподілу (як споживачами),

³ Без урахування обсягу відпуску електричної енергії виробникам

⁴ Без урахування обсягу відпуску електричної енергії виробникам

компенсації технологічних витрат електричної енергії на її розподіл електричними мережами та врегулювання небалансів електричної енергії операторами систем розподілу було закуплено 4,1 тис. МВт·год електричної енергії (рис.1.15).

Заборгованість споживачів/користувачів системи за послугу з розподілу електричної енергії мережами ОСР протягом I кварталу 2021 року становила **2 322 млн грн** (без ПДВ) або 12 % від нарахованої суми за розподілений у I кварталі 2021 року обсяг електричної енергії, з яких:

- **431 млн грн** – заборгованість непобутових споживачів;
- **1 891 млн грн** – заборгованість електропостачальників.

II. Роздрібні ціни на електричну енергію

Постачання електричної енергії споживачам здійснюється за вільними цінами, окрім випадків покладення на електропостачальника зобов'язань з надання універсальних послуг або виконання функцій постачальника «останньої надії». Ціни на послуги постачальника універсальних послуг визначаються у відповідності до Порядку формування цін на універсальні послуги, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1177. Ціна постачальника «останньої надії» визначається відповідно до Порядку формування ціни, за якою здійснюється постачання електричної енергії споживачам постачальником «останньої надії», затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1179.

Роздрібний тариф, за яким споживач оплачував спожиту електричну енергію, **формувався** із:

- **закупівельної ціни** електричної енергії як товару, яку електропостачальник закупив за двосторонніми договорами та/або на організованих сегментах ринку;
- **тарифу на послуги з передачі** електричної енергії;
- **тарифу на послуги з розподілу** електричної енергії (у випадку приєднання до мереж ОСР) на відповідному класі напруги, встановленого НКРЕКП;
- **складової, яка забезпечувала покриття витрат з постачання** електричної енергії, або тарифу на послуги постачальника універсальних послуг, або тарифу на послуги постачальника «останньої надії».

Рис. 1.16. Тарифи на послуги з розподілу електричної енергії регіональних ОСР, грн/МВт·год (без ПДВ).

Тарифи на розподіл електричної енергії для кожного оператора системи розподілу є різними і залежать від багатьох факторів, зокрема: структури та стану електричних мереж, втрат електроенергії в мережах, структури та обсягів споживання електроенергії, площі території, що обслуговується. Встановлення тарифів на послуги з розподілу електричної енергії на 2021 рік, зокрема, які діяли протягом I кварталу, здійснено відповідно до Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175 (рис. 1.16).

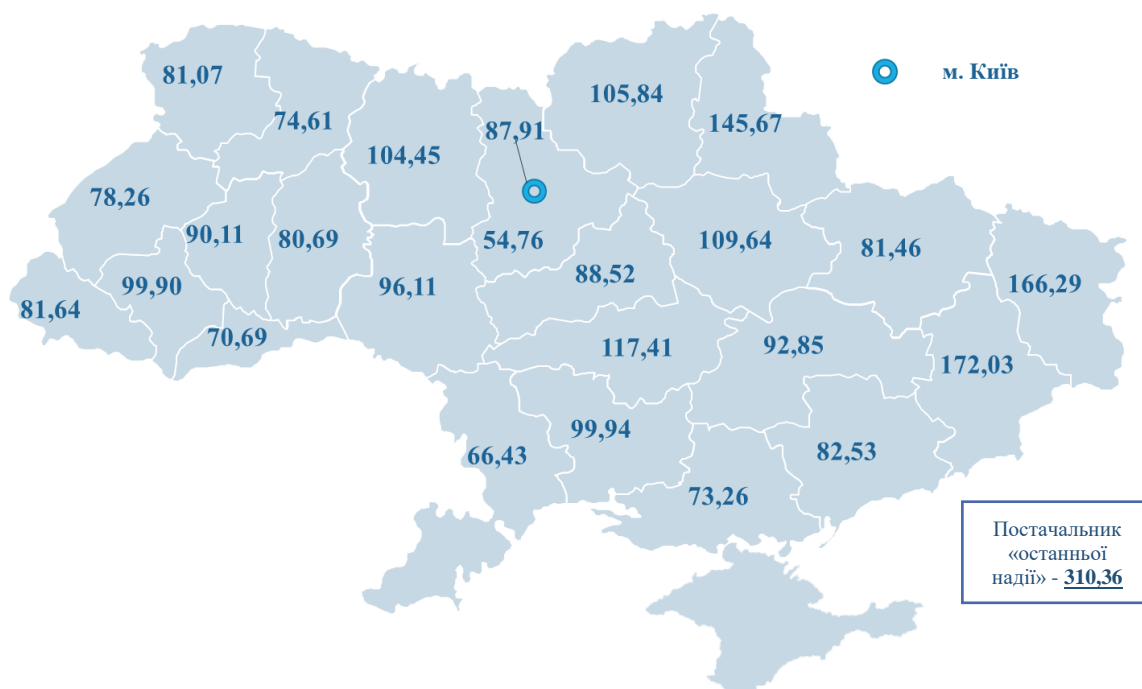

Рис. 1.17. Тарифи на послуги з постачання електричної енергії ПУП та ПОН, грн/МВт·год (без ПДВ)

Тарифи на послуги постачальника універсальних послуг встановлені у відповідності до вимог Методики розрахунку тарифу на послуги постачальника універсальних послуг, затвердженої постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1176, а тарифи на послуги постачальника «останньої надії» – відповідно до Методики розрахунку тарифу на послуги постачальника «останньої надії», затвердженої постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1178 (рис. 1.17).

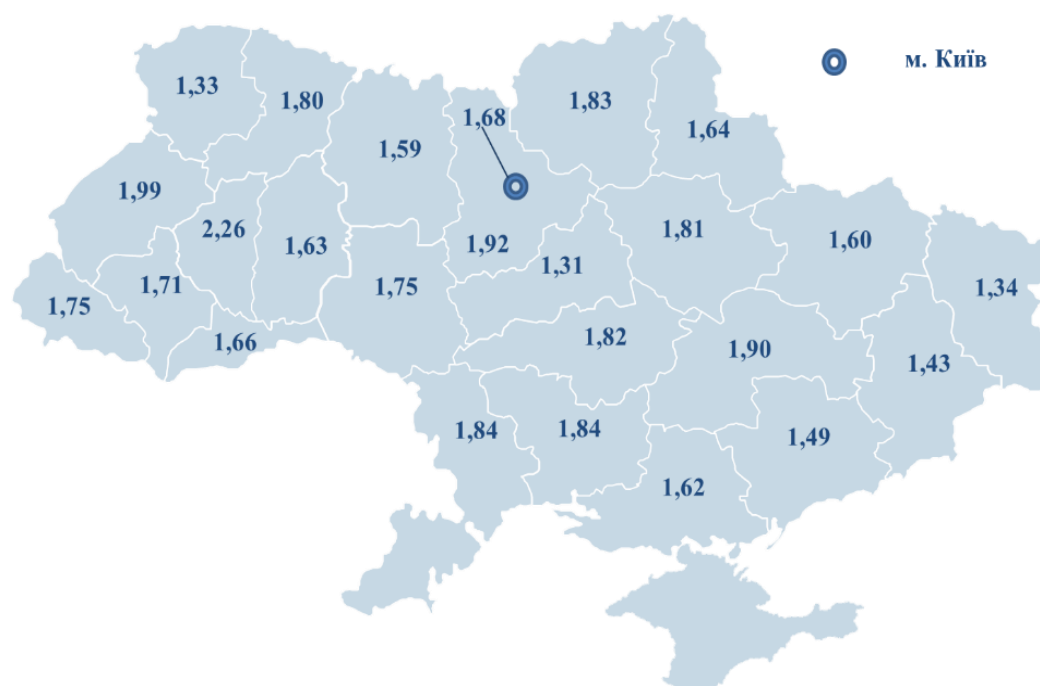

Рис. 1.18. Середні ціни по регіонах України для не побутових споживачів ПУП, грн/кВт·год (без ПДВ)

Тарифи на електричну енергію для побутових споживачів (населення) згідно з діючими нормативно-правовими актами фіксовані та однакові на всій території України. Ураховуючи соціальний фактор, перегляд рівнів тарифів на електроенергію для населення відбувається без урахування всіх чинників, які мають визначати його рівень. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483 щодо покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів фіксована ціна на електричну енергію для побутових споживачів встановлюється Кабінетом Міністрів України. При цьому до прийняття Кабінетом Міністрів України рішення щодо встановлення фіксованої ціни для побутових споживачів застосовуються тарифи на електричну енергію для побутових споживачів (з урахуванням тарифів, диференційованих за періодами часу), які діяли станом на 30 червня 2019 року, а саме визначені постановою НКРЕКП від 26.02.2015 № 220 «Про встановлення тарифів на електроенергію, що відпускається населенню».

Середні ціни по регіонах України, що склалися протягом I кварталу 2021 року для непобутових споживачів постачальників універсальних послуг без вартості послуг операторів систем, зображено на рис. 1.18.

На рис. 1.19 відображено розрахункові значення кінцевої ціни ПУП у I кварталі 2021 року у розрізі областей, на основі яких **значення середньої кінцевої ціни ПУП** у цілому по Україні за I квартал 2021 року становило:

- для 1 класу напруги – 2,07 грн/кВт·год;
- для 2 класу напруги – 2,93 грн/кВт·год.

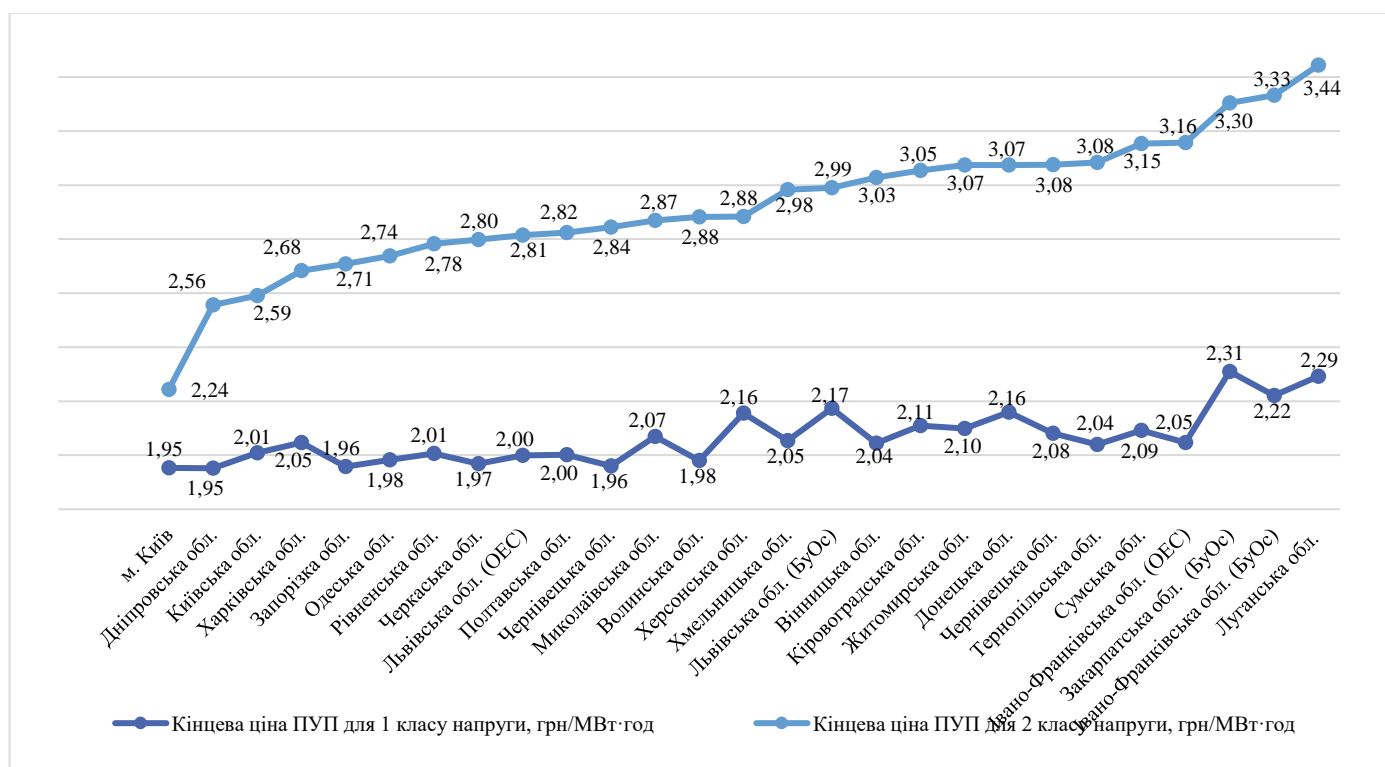

Рис. 1.19. Розрахункові значення кінцевої ціни ПУП, грн/кВт·год

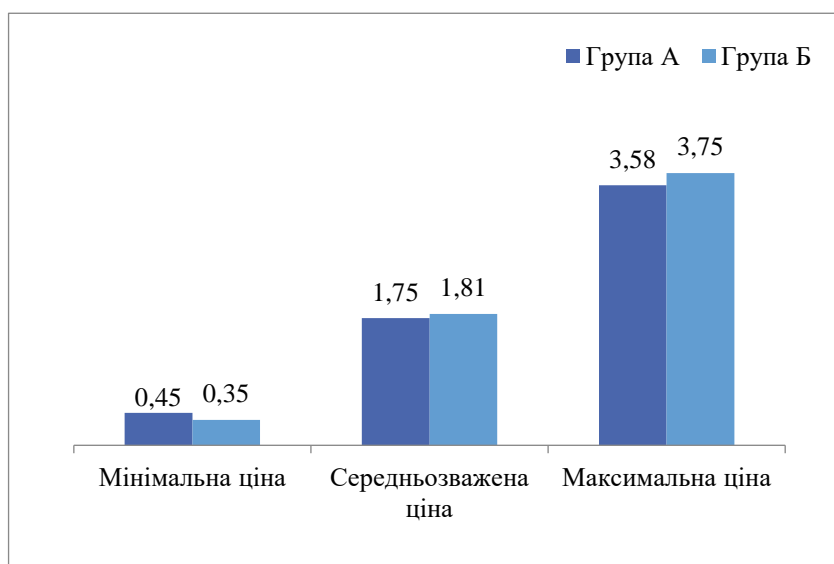

Рис. 1.20. Мінімальна, середня та максимальна ціни для побутових споживачів груп А і Б

За даними близько 650 компаній, які здійснюють постачання електричної енергії за вільними цінами, на роздрібному ринку протягом I кварталу 2021 року склалися такі фактичні ціни на електричну енергію (без вартості послуг операторів систем):

- **мінімальна ціна** для споживачів групи А⁵ – **0,45 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б⁶ – **0,35 грн/кВт·год** (без ПДВ);
- **середня ціна** для споживачів групи А – **1,75 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б – **1,81 грн/кВт·год** (без ПДВ);
- **максимальна ціна** для споживачів групи А – **3,58 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б – **3,75 грн/кВт·год** (без ПДВ) (рис. 1.20).

На основі даних вибірки 20 з найбільших електропостачальників за обсягами постачання електричної енергії побутовим споживачам за договором про постачання електричної енергії споживачу сформовано фактичні мінімальні, середні та максимальні ціни, що склалися протягом I кварталу для побутових споживачів групи А з договірною потужністю вище 50 кВт (без вартості послуг операторів систем) (рис. 1.21).

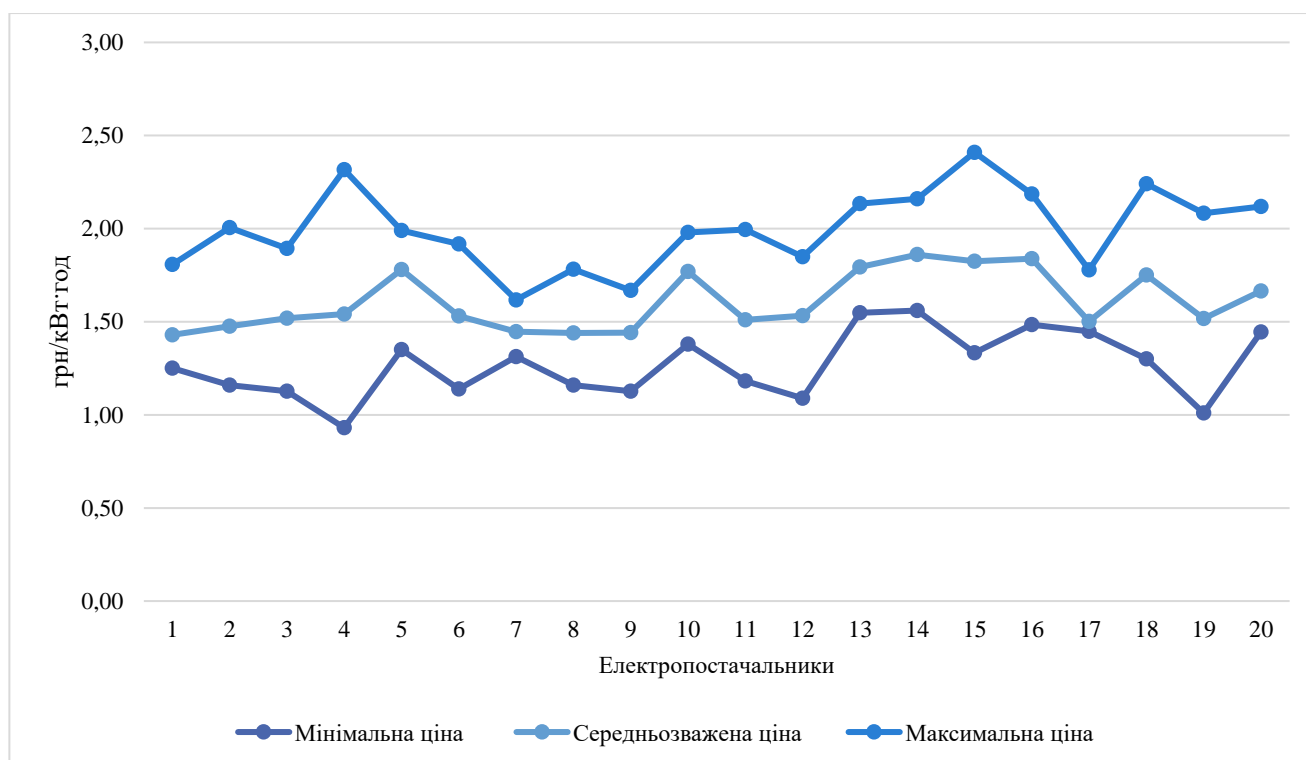

Рис. 1.21. Фактичні ціни на електричну енергію ПВД для побутових споживачів групи А з договірною потужністю більше 150 кВт, грн/кВт·год (без ПДВ)

⁵ Споживачі із площадками вимірювання, обсяг споживання електроенергії по яких визначається оператором системи за допомогою щодобового автоматизованого дистанційного зчитування облікованих даних лічильників (погодинного або меншого періоду інтеграції).

⁶ Без погодинного обліку.

Слід зазначити, що на основі даних вибірки 20 з найбільших електропостачальників за обсягами постачання електричної енергії непобутовим споживачам за договором про постачання електричної енергії споживачу протягом I кварталу 2021 року не спостерігалось закономірності щодо залежності фактичних цін на електричну енергію (без урахування вартості послуг системних операторів) від договірної потужності споживачів (рис. 1.22⁷).

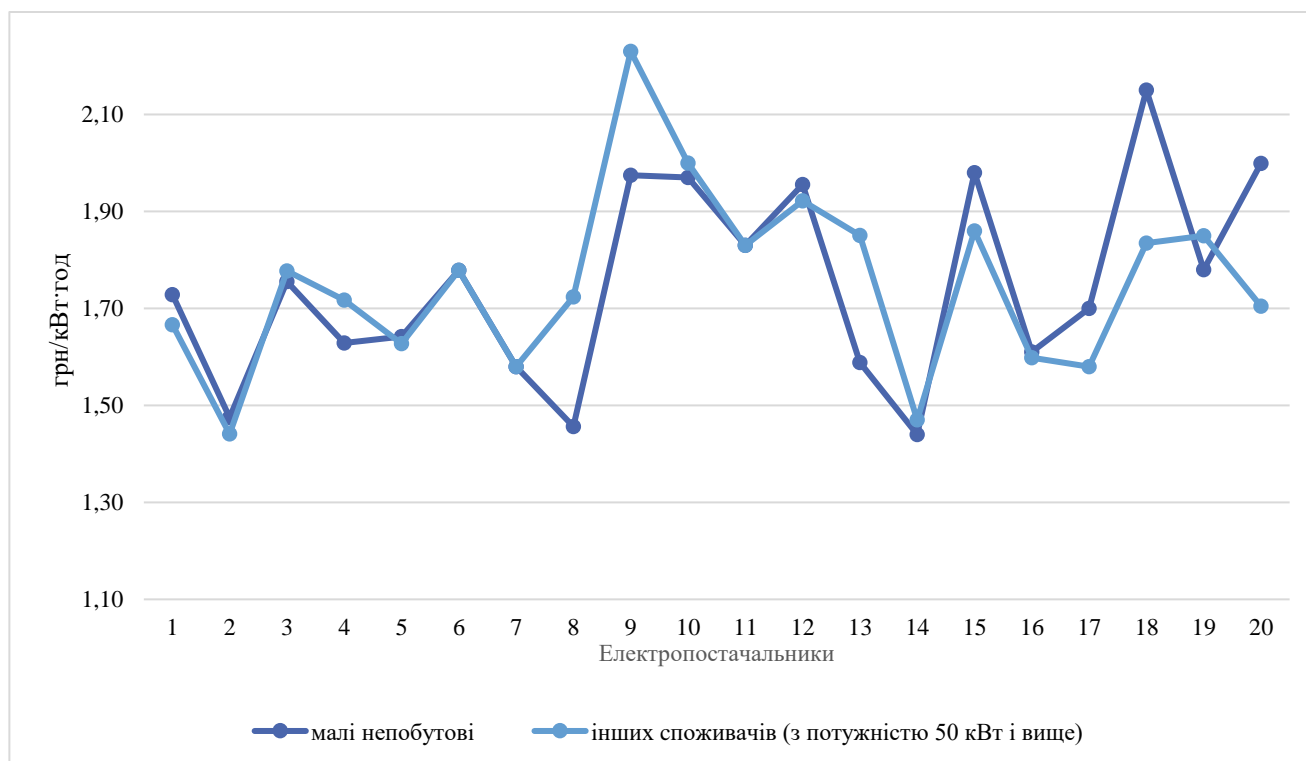

Рис. 1.22. Середньозважені ціни на електричну енергію ПВЦ для непобутових споживачів групи Б, грн/кВт·год (без ПДВ)

III. Конкуренція

Відповідно до Закону покладення зобов'язань з надання універсальних послуг та/або постачання «останньої надії» не обмежує права електропостачальника здійснювати постачання електричної енергії за вільними цінами. Зазначені положення обумовлюють два підходи до визначення рівня конкуренції на роздрібному ринку електричної енергії.

Підхід I. При розрахунку враховуються виключно обсяги постачання електричної енергії за договором про постачання електричної енергії споживачу (ПВЦ)

Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії споживачам ПВЦ займали: ТОВ «Д.Трейдінг» – 27,0 %, ТОВ «Енерго Збут Транс» – 7,6 %, ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 4,9 %, ТОВ «Торгова електрична компанія» – 3,7 % та ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 3,5 % (рис. 1.23). Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії непобутовим споживачам у розрізі власників ПВЦ займали: група компаній ДТЕК з часткою на ринку 36,9 %, ТОВ «Енерго Збут Транс» з часткою 7,6 % та група компаній ТОВ «Енергопоставка» з часткою 6,4 % (рис. 1.25).

⁷ За даними 20 з найбільших електропостачальників за обсягами постачання електричної енергії непобутовим споживачам за договором про постачання електричної енергії споживачу

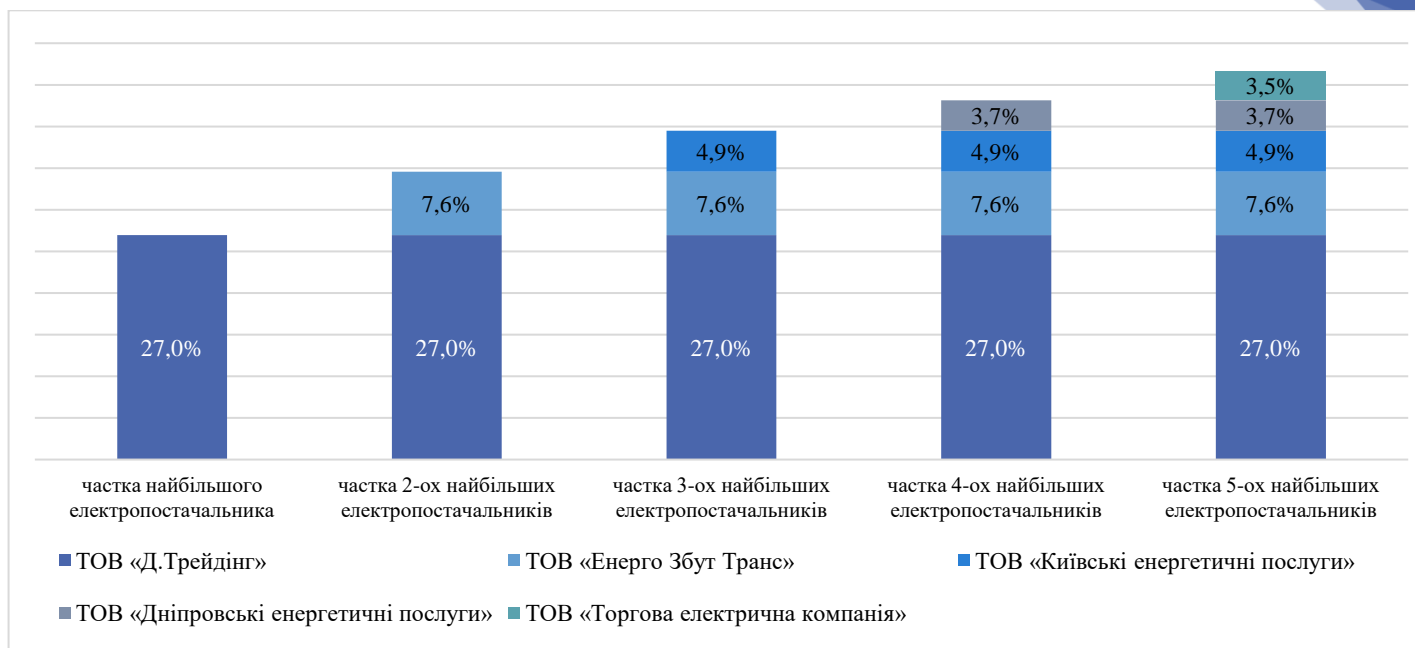

Рис. 1.23. Частки найбільших електропостачальників за обсягом постачання електричної енергії споживачам ПВД (підхід I)

Підхід II. При розрахунку враховуються обсяги постачання електричної енергії за договором про постачання електричної енергії споживачу (ПВД) та обсяги постачання непобутовим споживачам за договором про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг

Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії непобутовим споживачам серед електропостачальників займали: ТОВ «Д.Трейдінг» – 24,5 %, ТОВ «Енерго Збут Транс» – 6,9 %, ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 5,3 %, ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 4,2 % та ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» – 4,3 % (рис. 1.24). Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії непобутовим споживачам у розрізі власників займали: група компаній ДТЕК з часткою на ринку 35,8 %, група компаній ТОВ «Енергопоставка» з часткою 8,1 % та ТОВ «Енерго Збут Транс» з часткою 6,9 % (рис. 1.26).

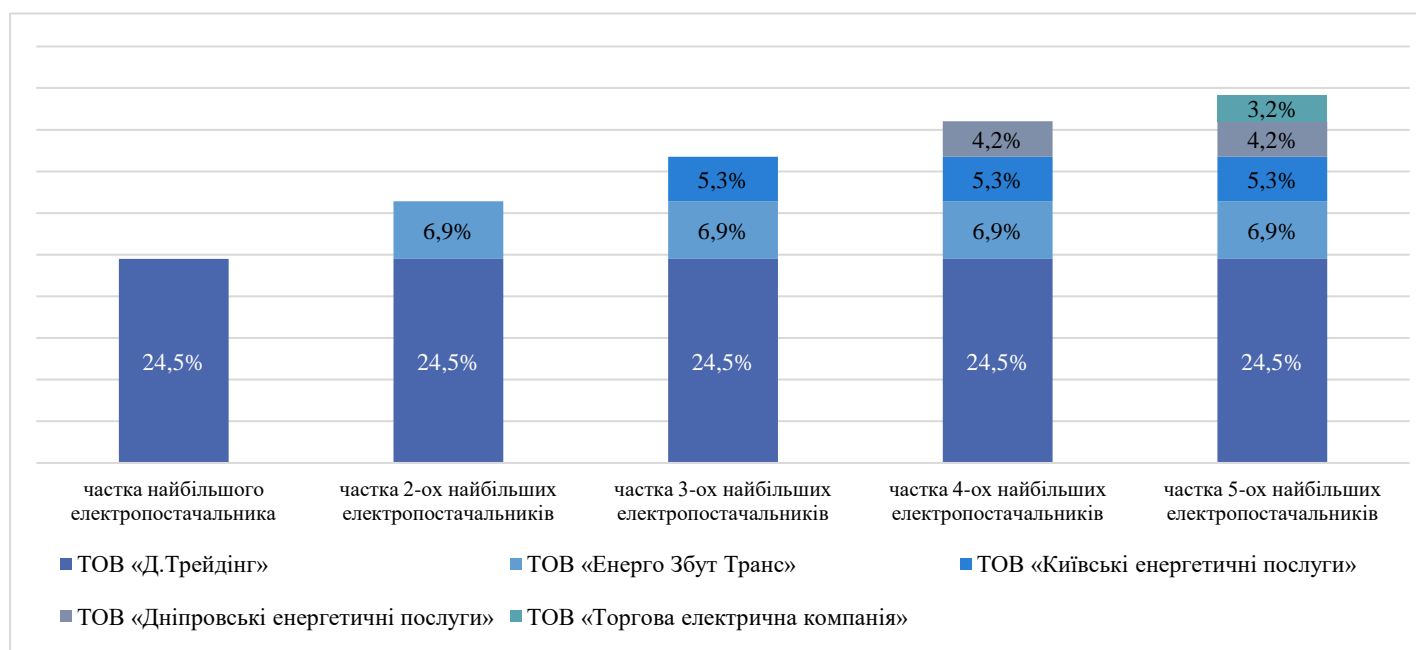

Рис. 1.24. Частки найбільших електропостачальників за обсягом постачання електричної енергії непобутовим споживачам (підхід II)

Для оцінки рівня концентрації на роздрібному ринку електричної енергії використовується індекс Херфіндаля-Хіршмана (Herfindahl-Hirshman index, ННІ), який може мати значення від 0 до 10 000⁸.

У I кварталі 2021 року індекс Херфіндаля-Хіршмана за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам за ознакою наявності контролю в розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції» склав:

- 1) за підходом I – **1 527**, що говорить про середній рівень концентрації;
- 2) за підходом II – **1 457**, що говорить про середній рівень концентрації.

Групування за власниками здійснювалось за принципом наявності вирішального впливу на електропостачальників фізичних або юридичних осіб, які володіють частками (акціями, паями) у розмірі, що перевищує 25 відсотків голосів у вищому органі управління відповідного електропостачальника.

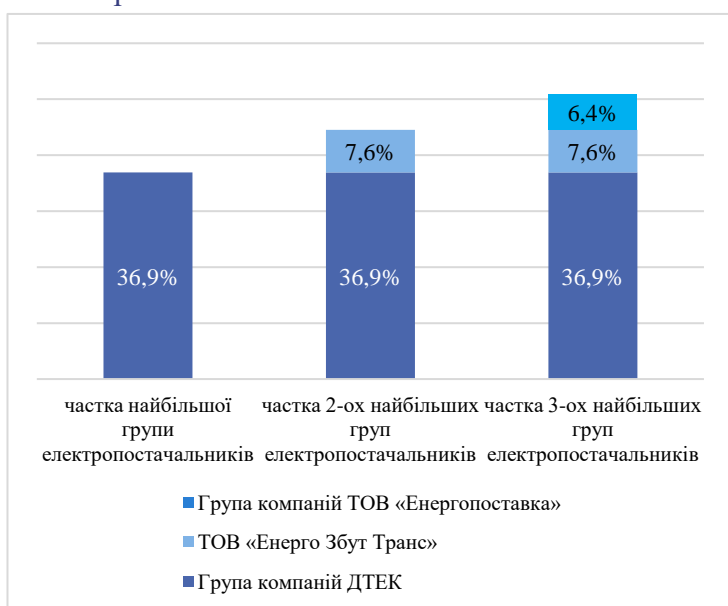

Рис. 1.25. Частки найбільших груп постачальників за обсягом постачання електричної енергії споживачам ПВД за власниками (підхід I)

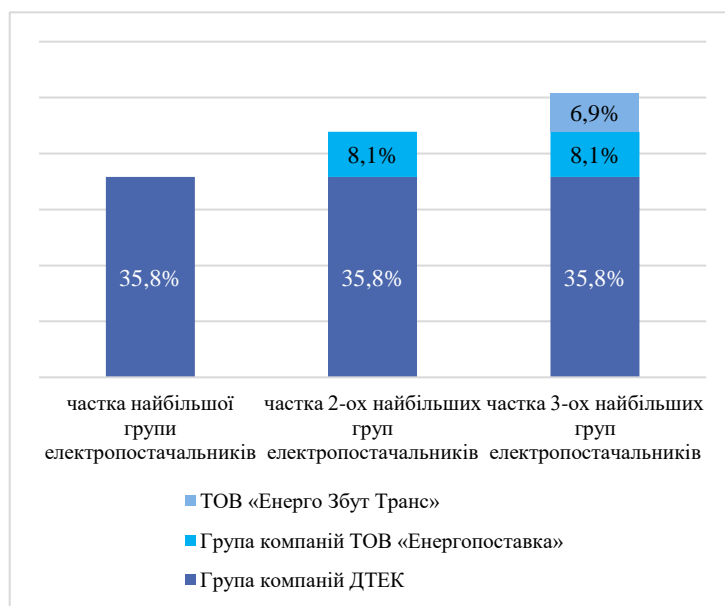

Рис. 1.26. Частки найбільших груп постачальників за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам за власниками (підхід II)

IV. Якість електропостачання

Відповідно до статті 18 Закону показники якості електропостачання характеризують рівень надійності (безперервності) електропостачання, комерційної якості надання послуг з передачі, розподілу та постачання електричної енергії, а також якість електричної енергії.

Надійність (безперервність) електропостачання характеризується кількістю, тривалістю перерв в електропостачанні та обсягом недовідпущеної електричної енергії.

⁸ Значення індексу Херфіндаля-Хіршмана (Herfindahl-Hirshman index, ННІ) дозволяє оцінити концентрацію діяльності певних суб'єктів господарювання на ринку. ННІ може мати значення від 0 до 1 000. Встановлена шкала градації рівня концентрації залежно від рівня індексу Херфіндаля-Хіршмана має таку інтерпретацію:

- 1) від 0 до 1000 – низький рівень концентрації (висока конкуренція);
- 2) від 1000 до 1800 – середній рівень концентрації (помірно концентрований ринок);
- 3) понад 1800 – високий рівень концентрації (низька конкуренція, загроза монополізації).

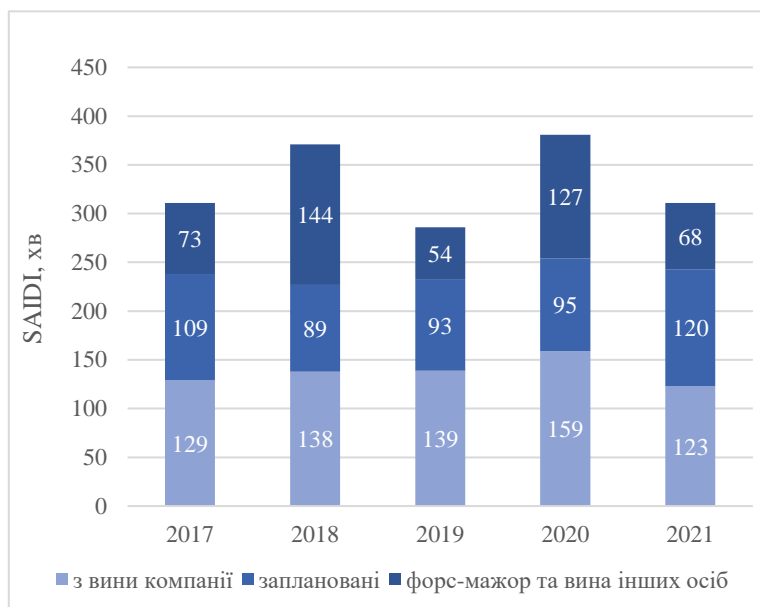

Рис. 1.27. Показники SAIDI у I кв. 2017 – 2021 рр.

Одним з основних показників надійності (безперервності) електропостачання є індекс середньої тривалості довгих перерв в електропостачанні в системі (SAIDI), що розраховується як відношення сумарної тривалості довгих перерв в електропостачанні в точках комерційного обліку електричної енергії, в яких було припинене електропостачання, за звітний період до загальної кількості точок комерційного обліку електричної енергії.

У I кварталі 2021 року найвищі показники SAIDI з вини компанії зафіксовані в ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання», АТ «ДТЕК Одеські електромережі», АТ «Чернівціобленерго», АТ «Житомир-обленерго», АТ «ДТЕК Донецькі електромережі», ПрАТ «Закарпаттяобленерго» (рис. 1.28).

Протягом I кварталу 2021 року зафіксовано **191 650 перерв** в електропостачанні (з усіх причин). При цьому біля 45 % перерв тривали до 2 годин (рис. 1.29).

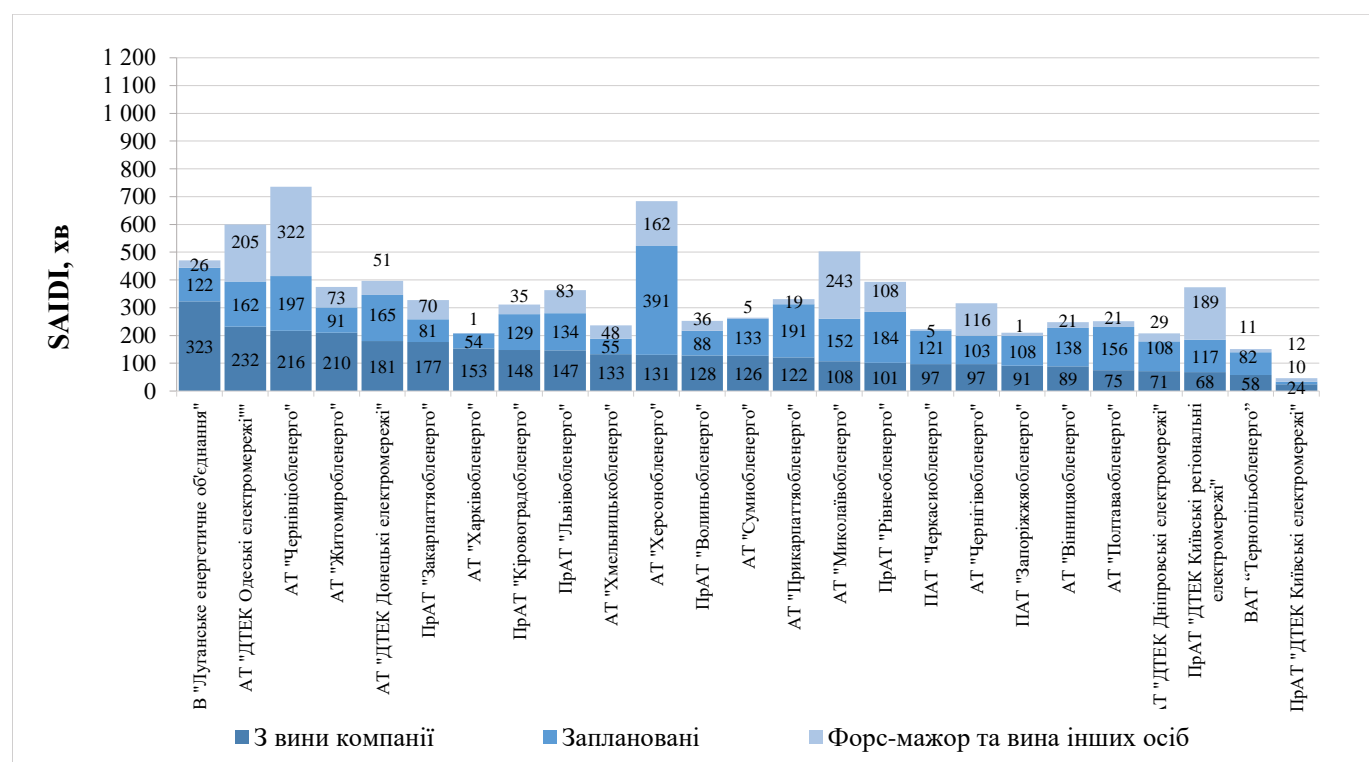

Рис. 1.28. Показники SAIDI у I кв. 2021 р.

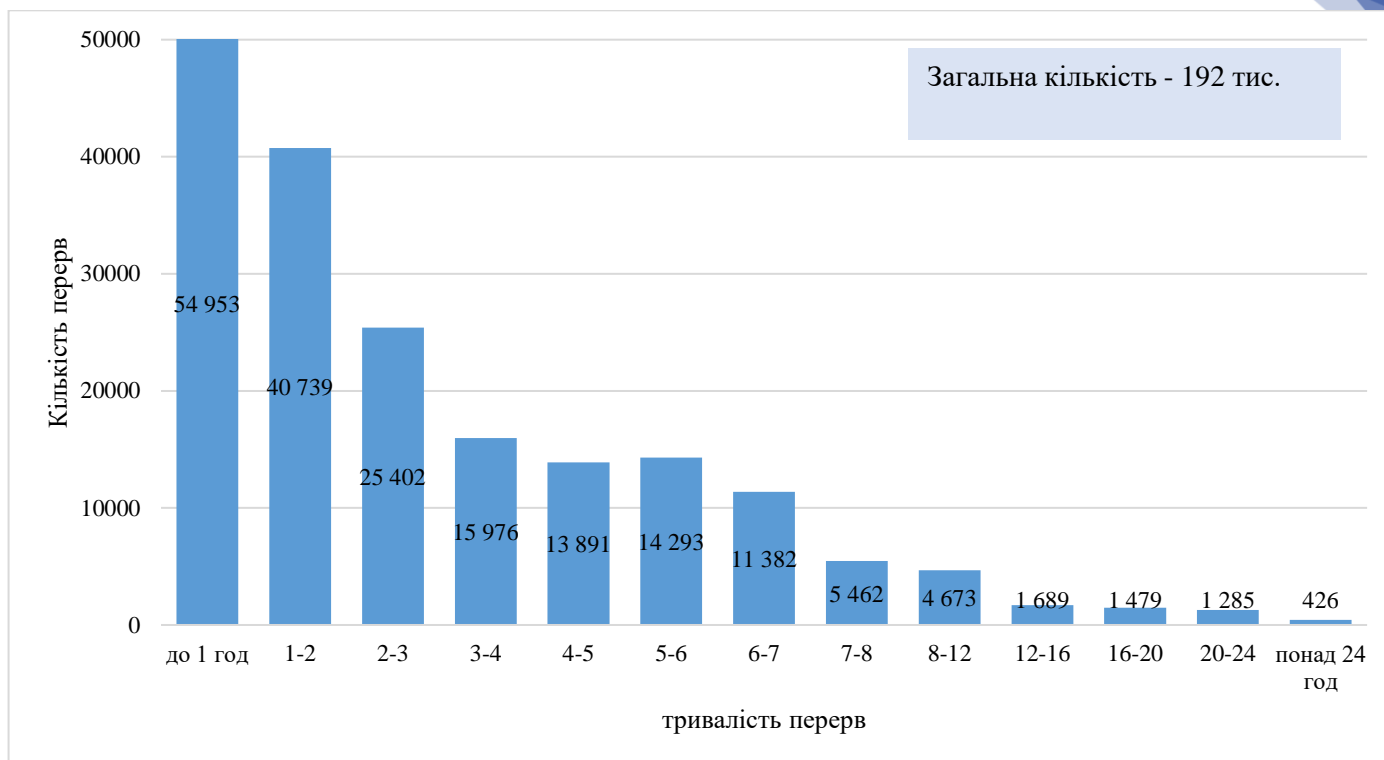

Рис. 1.29. Кількість та тривалість перерв в електропостачанні у I кв. 2021 р. (з усіх причин)

Комерційна якість надання послуг характеризує якість взаємовідносин ОСР, електропостачальника зі споживачем, зокрема дотримання встановлених нормативно-правовими актами строків надання послуг та виконання робіт щодо:

- 1) приєднання до системи розподілу;
- 2) надання послуг з розподілу електричної енергії;
- 3) відновлення електропостачання та забезпечення належної якості електричної енергії;
- 4) питань комерційного обліку;
- 5) відповідей на звернення та скарги споживачів тощо.

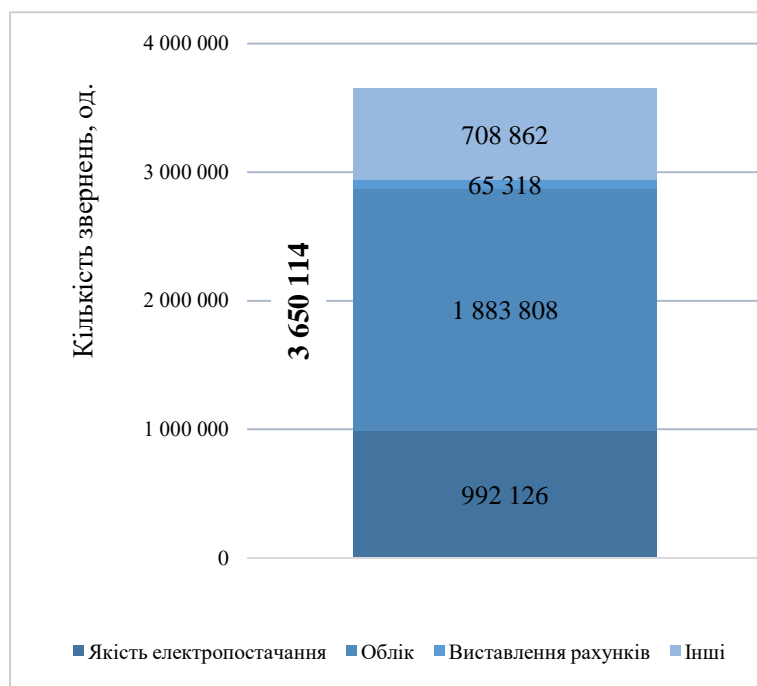

Рис. 1.30. Кількість звернень до операторів кол-центрів ОСР у I кв. 2021 р.

В ОСР та електропостачальників, кількість споживачів яких перевищує 100 000, функціонують кол-центри. У I кварталі 2021 року операторами кол-центрів ОСР оброблено **3 650 114** звернень (рис. 1.30), операторами кол-центрів електропостачальників – **1 279 045** звернень, з них **53 %** – з питань виставлення рахунків.

Постачальниками універсальних послуг у I кварталі отримано **18 060** звернень споживачів, середня тривалість надання відповіді становила 6 діб. ОСР протягом I кварталу 2021 року всього було надано послуг, щодо яких законодавством встановлені терміни їх надання, – **114 520** од. У таблиці 1 представлені кількість та середня тривалість наданих послуг ОСР у розбивці за відповідними типами послуг.

Якість електричної енергії характеризується фізичними параметрами поставленої споживачу електричної енергії та їх відповідністю встановленому стандарту. Параметри якості електричної енергії в точках приєднання споживачів у нормальних умовах експлуатації мають відповідати параметрам, визначеним у ДСТУ EN 50160:2014 «Характеристики напруги електропостачання в електричних мережах загального призначення».

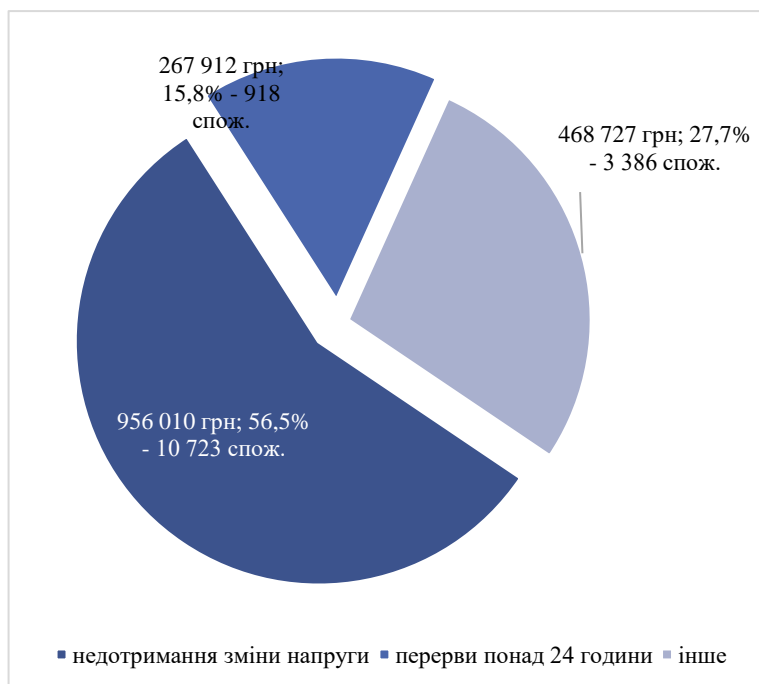

Рис. 1.31. Надання компенсацій споживачам за видами стандартів у I кв. 2021 р.

Порядком забезпечення стандартів якості електропостачання та надання компенсацій споживачам за їх недотримання (постанова НКРЕКП від 12.06.2018 № 375) затверджено гарантовані стандарти якості електропостачання та компенсації споживачам за їх недотримання.

Згідно зі звітними даними всього у I кварталі 2021 року було надано компенсацій 15 527 споживачам на загальну суму 1 692 649 грн (рис. 1.31).

Таблиця 1. Кількість наданих послуг ОСР та їх середня тривалість

Код послуги	Тип послуги	Кількість наданих послуг	Строк виконання послуги, визначений законодавством	Середній строк надання послуги
S1	Приєднання до мереж системи розподілу:	34900		4,40
S1.1	видача технічних умов на приєднання разом з проектом договору про приєднання:	24601		5,55
S1.1.1	стандартне приєднання (пункт 4.5.5*)	21448	10 роб. днів	5,35
S1.1.2	нестандартне приєднання (без необхідності погодження ТУ з ОСП) (пункт 4.5.6*)	3085	10 роб. днів	7,00
S1.1.3	нестандартне приєднання (з необхідністю погодження ТУ з ОСП) (пункт 4.5.6*)	68	20 роб. днів	5,66
S1.2	подання робочої напруги для проведення випробувань електрообладнання (пункт 4.7.6*)	1115		1,23
S1.2.1	не потребує припинення електропостачання інших Користувачів	971	5 роб. днів	1,10
S1.2.2	потребує припинення електропостачання інших Користувачів	144	10 роб. днів	2,15
S1.3	підключення електроустановок Замовника до електричної мережі (пункт 4.8.4*)	9184		1,69
S1.3.1	не потребує припинення електропостачання інших Користувачів	5871	5 роб. днів	1,53
S1.3.2	потребує припинення електропостачання інших Користувачів	3313	10 роб. днів	1,99
S2	Видача:	15859		1,76
S2.1	паперового примірника укладеного договору про надання послуг з розподілу (пункт 2.1.4**)	5485	3 роб. дні	1,41
S2.2	підписаного ОСР паспорту точки розподілу (пункт 2.1.4**)	10374	10 роб. днів	1,95
S3	Відновлення електроживлення електроустановки споживача:	6153		1,57
S3.1	яка була відключена за заявою споживача (пункт 11.5.11*, пункт 7.13**)	195	5 роб. днів	1,98
S3.2	яка була відключена за ініціативою ОСР (пункт 11.5.23*, пункт 7.12**)	3374		1,59
S3.2.1	у міській місцевості	2543	3 роб. дні	1,46
S3.2.2	у сільській місцевості	831	5 роб. днів	1,98
S3.3	яка була відключена за зверненням електропостачальника (пункт 7.12**)	2584		1,51
S3.3.1	у міській місцевості	2073	3 роб. дні	1,45
S3.3.2	у сільській місцевості	511	5 роб. днів	1,79
S4	Перевірка лічильника	31703		4,50
S4.1	контрольний огляд, технічна перевірка вузла обліку електричної енергії (пункти 6.5.19 – 6.5.20***)	20690	20 роб. днів	5,33
S4.2	експертиза засобів комерційного обліку (пункти 6.5.19 – 6.5.20***)	308	20 роб. днів	8,49
S4.3	установлення, введення в експлуатацію та облік лічильника електричної енергії споживача (пункт 5.2.15***)	4413	7 роб. днів	2,74
S4.4	заміна або зміна місця встановлення лічильників електричної енергії (пункт 5.8.5***)	6292	7 роб. днів	2,82
S5	Розгляд звернень/скарг/претензій споживачів:	25905		9,44
S5.1	розгляд звернень/скарг/претензій споживачів (пункт 13.1.4*)	15199	30 днів	10,90
S5.2	розгляд звернень/скарг/претензій споживачів (якщо під час розгляду звернення необхідно здійснити технічну перевірку або провести експертизу засобу обліку) (пункт 13.1.4*)	1193	45 днів	3,85
S5.3	розгляд звернень споживачів щодо перевірки правильності рахунку за послуги з розподілу електричної енергії (пункт 13.1.4*)	2091	5 роб. днів	4,69
S5.4	розгляд скарг (претензій) щодо якості електричної енергії (пункт 13.2.1*)	4019		11,40
S5.4.1	якщо вимірювання параметрів якості електричної енергії не проводяться	2949	15 днів	8,54
S5.4.2	у разі проведення вимірювань параметрів якості електричної енергії	1019	30 днів	18,97
S5.4.3	у разі проведення вимірювань параметрів якості електричної енергії у групи споживачів	51	45 днів	25,75
S5.5	розгляд звернень Споживачів щодо відшкодування збитків, завданих внаслідок недотримання ОСР показників якості електропостачання (пункт 13.3.1*)	160	30 днів	16,59
S5.6	розгляд звернень/скарг/претензій споживачів щодо кількості перерв в електропостачанні протягом року в точці розподілу споживача	697	30 днів	17,77
S5.7	розгляд звернень/скарг/претензій споживачів щодо виправлення помилкових показів лічильника у платіжному документі (пункт 8.6.17***)	2546		1,42
S5.7.1	без проведення перевірки лічильника	2423	5 роб. днів	1,11
S5.7.2	у разі потреби проведення перевірки лічильника	123	20 роб. днів	7,66
	Разом	114520		5,05